

Alzheimerova bolest i druge demencije – naša svakodnevnic

Ninoslav Mimica, Suzana Uzun, Oliver Kozumplik

Danas, kad je u Hrvatskoj očekivana životna dob oko 80 godina i kada svatko od nas osobno poznaje nekog devedesetogodišnjaka, dugovječnost više nije predmet čuđenja nego naša realnost. U posljednjem popisu stanovništva iz 2016. godine broj osoba starijih od 95 godina bio je 2.245, a danas je sigurno već veći. Zato, ako ne mi, tada sigurno naša djeca, poznavat će 100-godišnjake jer će oni biti njihovi roditelji, rodbina, susjedi, poznanici... No i sama činjenica da će se udjel populacije tzv. treće (i četvrte) životne dobi u odnosu na ukupnu populaciju promijeniti tako da će se sa sadašnjih oko 18 posto povećati na 30 posto, pokazuje da je na nacionalnoj razini potrebno učiniti velike organizacijske promjene. Naime, društvo mora shvatiti da se mijenja, pa se treba prilagođavati novonastaloj situaciji i nastojati postati prijateljsko prema starijim osobama. Da bi ispunilo tu zadaću, stariji ljudi trebaju biti uključeni i što više neovisni u donošenju odluka, jer će samo tako biti samoispunjeni i poštovat ćemo njihovo dostojanstvo. Starije osobe, nedvojbeno, traže i više socijalno-zdravstvene skrbi, pa o tome također moramo voditi računa kako bismo zadovoljili sve njihove objektivne potrebe. Kao što smo na mnogim mjestima uklonili fizičke prepreke u javnom prostoru i tako omogućili teže pokretnim osobama kretanje, tako trebamo u budućnosti postupati i prema svim vrstama dizabiliteta. A demencija je takav slučaj, sindrom koji najčešće uzrokuje Alzheimerova bolest, ali i mnogobrojne druge bolesti. Osobe s demencijom, tj. s vidljivim simptomima bolesti u prosjeku žive desetak godina, i na društvu je da pomogne njima i njihovim

obiteljima kako bi te poteškoće lakše prebrodili. Mnogo je toga što se može učiniti kako bi se olakšao život osobama s demencijom jer se zna da je riječ o kroničnoj sporo progredirajućoj bolesti s kojom se može dulje dobro živjeti. Zato i Svjetska zdravstvena organizacija zahtijeva da sve zemlje trebaju imati nacionalnu strategiju/plan borbe protiv demencije, a mnoge su to već i učinile. Hrvatska je također potaknula takvu inicijativu te je pripremila i objavila takav prijedlog, no on još nije službeno prihvaćen i proveden. Unatoč tomu danas već svjedočimo mnogobrojnim pozitivnim pomacima u području demencije jer i mali pomaci mogu rezultirati velikim učinkom. Svaki pojedinac - volonter ili profesionalac, lokalna zajednica, grad, ali i cijela država mogu i trebaju pomoći oboljelima od demencije i njihovim obiteljima. Tako će pomoći i sebi i svojim, ali i cijelom društvu, jer Alzheimerova bolest jest naša svakodnevnic s kojom se moramo nositi u nadi da ćemo je u budućnosti moći prevladati.

Prijedlog nacrtu „Hrvatske strategije za borbu protiv Alzheimerove bolesti (2015. – 2020.)“ sastavili su članovi Hrvatskog društva za Alzheimerovu bolest i psihijatriju starije životne dobi Hrvatskog liječničkog zbora, poznavajući nacionalne specifičnosti a koristeći se postojećim planovima drugih zemalja i uz prihvaćanje preporuka i savjeta krovnih međunarodnih organizacija (Alzheimer's Disease International i Alzheimer Europe). Naknadno je ovaj prijedlog dopunjavao i uređivan sukladno primjedbama i nadopunama članica Hrvatske Alzheimer alijanse (HAA), koja aktualno broji 31 članicu i na taj način predstavlja sve

2

prosječno traje dulje od deset godina, s vremenom dolazi do iscrpljivanja bližnjih, a to je najčešće obitelj oboljeloga, posljedično tome nerijetko se javlja tzv. burn-out sindrom (sindrom izgaranja ili sagorijevanja) u neformalnih njegovatelja, kao i razbolijevanje bližnjih vezano za stres izazvan prolongiranom nepovoljnom situacijom. Također i financijsko iscrpljivanje obitelji nije rijetko, a niti zanemarivo, stoga je identifikacija neformalnih njegovatelja osoba s demencijom, njihova edukacija, ali i svekolika druga pomoć (što uključuje dakako i financijsku), nešto što svakako žurno treba riješiti u skorijoj budućnosti.

Izvjesno je da je na području kliničkih ispitivanja, upravo područje potencijalnih antidementiva, jedno od najživljih, a Alzheimerova bolest je u samoj žiži. Dosađaju istraživanja vezana za supstancije koje djeluju na amiloid beta, sve više se okreću potencijalnim lijekovima koji bi imali učinka na tau protein. S duge strane i sama dijagnostika Alzheimerove bolesti nastoji razviti pouzdane (neinvazivne i po mogućnosti ne preskupe) biološke biljege kako bi se AB mogla na vrijeme, tj. rano otkriti, kroz određene probire ciljane populacije, još prije nego se razviju simptomi demencije. Na taj način bolest bi se probala držati pod kontrolom što dulje u pretkliničkoj fazi, dok još brojni simptomi demencije nisu manifestni.

Literatura

1. Kušan Jukić M, Mimica N. Razna lica demencije: psihički i ponašajni simptomi i njihovo liječenje. Treća edukativna konferencija o Alzheimerovoj bolesti (EdukAl 2017). Zagreb, Hrvatska, 8. i 9.12.2017. Zbornik sažetaka, str. 21.
2. Mimica N. Je li Alzheimerova bolest javno-zdravstveni prioritet? 3. hrvatski kongres neurologa, šibenik, Hrvatska, 17. – 21. listopada 2012. *Neurologia Croatica* 2012;61(Supl 5):21.
3. Mimica N. Alzheimerova bolest u Hrvatskoj i strategija ranog otkrivanja. 8. psihogerijatrično srećanje. živeti z demenco v demenci prijaznem okolju. Mednarodno strokovno srećanje. Dobrna, Slovenija, 16. i 17. september 2016. Abstracts, str. 13.
4. Mimica N. Strategija borbe protiv demencije. U: Klepac N, Borovečki F (ur). *Praktičan pristup bolesniku s demencijom (Vaskularni kognitivni poremećaji, vaskularna demencija i Alzheimerova bolest)*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu – Medicinski fakultet; 2017, str. 3-7.
5. Mimica N. Demencija – možemo li i kako usporiti očekivanu epidemiju? Hrvatski kongres psihosomatske medicine i psihoterapije s međunarodnim sudjelovanjem i 6. internacionalni simpozij psihijatrije i kognitivne neuroznanosti (ISPCN), Rab, Hrvatska, 18. – 20. svibnja 2017. *Knjiga sažetaka* 2017, str. 84.
6. Mimica N. Croatian Alzheimer Alliance - voice of 30 professional association/NGOs for national dementia strategy. Mednarodna 9. konferenca o demenci Alzheimer Slovenija 2017 - Za demenci prijazno družbo, Terme Čatež, 20. in 21. oktober 2017., Abstract book, str. 8-9.
7. Mimica N. Fight against dementia - fight for quality longevity. 5th International Congress of Person Centred Medicine, Zagreb, Croatia, October 23-25, 2017. *Book of abstracts - CD*, str. 60-61.
8. Mimica N. Zašto je potrebna nacionalna strategija borbe protiv Alzheimerove bolesti i kako namjeravamo to u Hrvatskoj postići. IV kongres psihijatar Bosne i Hercegovine, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, 16. - 19. novembar 2017. *Knjiga apstrakata*, str. 109.
9. Mimica N. S demencijom se može dulje živjeti dobro. Treća edukativna konferencija o Alzheimerovoj bolesti (EdukAl 2017). Zagreb, Hrvatska, 8. i 9.12.2017. Zbornik sažetaka, str. xv.
10. Mimica N. Alzheimerov bolest - naša svakodnevnica. Treća edukativna konferencija o Alzheimerovoj bolesti (EdukAl 2017). Zagreb, Hrvatska, 8. i 9.12.2017. Zbornik sažetaka, str. 13.
11. Mimica, N. Alzheimerova bolest: javnozdravstveni prioritet. U: Alzheimerova bolest u kliničkoj praksi. Poslijediplomski tečaj stalnog medicinskog usavršavanja I. kategorije. Klepac N, Borovečki F. (ur.), Zagreb, 23. veljače 2018. Zagreb:

- Sveučilište u Zagrebu - Medicinski fakultet, 2018, str. 1-5.
12. Mimica N, Bogdanović N, Tomasović Mrčela N, Tomek-Roksandić S, Kušan Jukić M, Klepac N, Demarin V, Puljak A, Morović S, Popek I. Alzheimerova bolest – gerijatrijski gerontološko-javnozdravstveni prioritet. U: Alzheimerova bolest i druge demencije – rano otkrivanje i zaštita zdravlja. Tomek-Roksandić S, Mimica N, Kušan Jukić M (ur.), Zagreb: Medicinska naklada, 2017, str. 3-13.
 13. Mimica N, Kušan Jukić M. Hrvatska strategija borbe protiv Alzheimerove bolesti (2015. – 2020.) – prijedlog nacrtu za prvu javnu raspravu. Hrvatski kongres o Alzheimerovoj bolesti (CROCAD-14) s međunarodnim sudjelovanjem, Brela, Hrvatska, 1. – 4. listopada 2014. *Neurologia Croatica* 2014;63(Suppl. 2):159-167.
 14. Mimica N, Kušan Jukić M. Hrvatska Alzheimer alijansa. *Medix* 2015; XXI(117):107-9.
 15. Mimica N, Kušan Jukić M. Croatian Alzheimer Alliance – powerful instrument in obtaining consensus on Strategy to fight Alzheimer's disease and other dementias. 25th Alzheimer Europe Conference – Dementia: putting strategies and research into practice, Ljubljana, Slovenia, 2-4 September 2015. Abstract Book, str. 42.
 16. Mimica N, Kušan Jukić M. Demencija – svjetski javnozdravstveni prioritet. U: Klepac N, Borovečki F (ur). *Praktičan pristup bolesniku s demencijom (Frontotemporalna demencija i Alzheimerova bolest)*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu – Medicinski fakultet i Medicinska naklada; 2016, str. 1-6.
 17. Mimica N, Kušan Jukić M. Hrvatska Alzheimerova alijansa. U: Alzheimerova bolest i druge demencije – rano otkrivanje i zaštita zdravlja. Tomek-Roksandić S, Mimica N, Kušan Jukić M (ur.), Zagreb: Medicinska naklada, 2017, str. 270-275.
 18. Mimica N, Kušan Jukić M. Demencija i psihički poremećaji. *Medicus* 2017; 26(2):215-22.
 19. Mimica N, Kušan Jukić M, Presečki P, Ivičić M, Braš M, Vrbić Lj, Boban M, Pivac N, Brinar P, Vuksan Ćusa B, Borovečki F, Tomasović Mrčela N, Vitezić D, Fingler M, Šimić G, Vučevac V, Đorđević V, Bilić P, Klepac N, Jukić V, Galić S, Budigam B, Filipčić I, Vidović D, Glamuzina K. Hrvatska strategija borbe protiv Alzheimerove bolesti i drugih demencija - prijedlog nacrtu uz nadopune. *Medix* 2015; XXI(117):111-118.
 20. Mimica N, Šimić G, Kušan Jukić M. Hrvatska Alzheimer alijansa. Hrvatski kongres o Alzheimerovoj bolesti (CROCAD-14) s međunarodnim sudjelovanjem, Brela, Hrvatska, 1. – 4. listopada 2014. *Neurologia Croatica* 2014;63(Suppl. 2):151.
 21. Mimica N, Šimić G, Kušan Jukić M, Ivičić M. Why Croatian Alzheimer Alliance. 30th International Conference of Alzheimer's Disease International, Perth, Australia, 15-18 April 2015. Abstract Booklet, str. 296.
 22. World Health Organization. Global action plan on the public health response to dementia 2017–2025. Geneva: World Health Organization; 2017.

Neosporan me
ski značaj cereb
melji se na činjer
nadalje jedan od
i invaliditeta u svi
moždanog udara,
ranijim metodom
padu- pa je unatr
dina smanjena s
moždani udar ost
invaliditeta u svije
jelih svake godine
nim invalidima. Na
danas i jedan od n
gnitivnih poremeć
vrlo često ostaju z
minirajućeg motor

Kognitivni por
moždanog udara (l
bio poznat pod im
mencija“. No, kak
nakon preboljelog
kriterije demencije
nog poremećaja da
larnim kognitivnim
cognitive impairme
mencije nije među
dokazi uvelike uka
patogenetskim meh
i Alzheimerove der
tati kliničkih studij
netski mehanizmi A
kognitivnih poreme
rem 1/3 bolesnika. F
datno ukazuju da ol
ju elemente i jednc
mencije.

Kognitivni se po
obično javlja unutar
kod oko 30% boles